

זה הדדריך

زوهدريخ ZO HADEREKH

גיליון 44, 9 בנובמבר 2011

מחרחרים מלחמה נגד המחאה

תגובת הממשלה למחאה החברתית – איומים בפעולה צבאית נגד איראן

הסכנות הטמונות במתקפה על איראן הן כה גדולות, עד כי הממסד הביטחוני, אותו ממסד המשרת נאמנה את מדיניות הכיבוש מזה עשרות שנים, מפולג עד מאוד סביב הסוגיה. ראשי המוסד והשב"כ לשעבר אומרים זאת בפה מלא, ויש גנרלים בדימוס ובשירות פעיל, הנעזרים בעיתונאים ובפרשנים, כדי לבטא בעקיפין את התנגדותם לתקיפה. לראשונה מאז המתקפה הישראלית על לבנון בקיץ 1982, נפתח פולמוס ציבורי סביב הכוונות ההתקפיות של ממשלת ישראל. אולם חרף הסכנות, יש בממשלה הסבורים, כי אין לנהל ויכוח ציבורי בסוגיה כה גורלית. שר האוצר, יובל שטייניץ, אף קרא להעמיד לדין את ראש המוסד לשעבר.

פרצופה האמיתי של הממשלה

התמרונים הצבאיים וההתבטאויות הלוחמניות, הממחישות עד כמה קרובה סכנת ההסלמה באזור, אינם המעשה הבריוני היחיד של הממשלה בימים האחרונים. כשבוע לאחר ששר החוץ, אביגדור ליברמן, הכריז כי יו"ר הרשות הפלסטינית, מחמוד עבאס, הוא "מכשול לשלום", החליטה הממשלה לנקוט "צעדי עונשין" נגד הרשות. בשל מה? בגין קבלתה של הרשות הפלסטינית כמדינה-חברה באונסק"ו - ארגון התרבות והמדע של האו"ם. הממשלה החליטה לבנות עוד 2,000 יחידות דיור בהתנחלויות בגדה המערבית ובחלקה הכבוש של ירושלים, ולמנוע העברת יותר מ-300 מיליון שקל, כספי הרשות הפלסטינית שישראל גבתה עבורה. כספים אלה היו מיועדים לתשלום שכרם של עובדי הרשות, לקראת חג הקורבן. פעילים לא מעטים מהמחאה החברתית הרימו גבה עם פרסום ההודעה על בניית הדיור בהתנחלויות. "אם הממשלה מסוגלת לבנות אלפי יחידות דיור בהתנחלויות, כדי 'להעניש' את הפלסטינים, מדוע היא אינה מסוגלת לבנות דיור ציבורי, כדי להקל על המצוקה של הישראלים?" שאל אחד מהם.

ממשלת הימין, אשר במאמר המערכת של "הארץ" (3.11) כונתה "ממשלת הפירמונים", החליטה בשבוע האחרון על "עליית מדרגה" במלחמה המילולית, שהיא מנהלת נגד איראן.

הציבור הישראלי, המפולג עד מאוד סביב סוגית ההתקפה נגד איראן (39% מתנגדים לתקיפה, לעומת 41% התומכים – כך לפי סקר שפורסם בשבוע שעבר), נחשף מדי יום לאותותיה של הרפתקה צבאית מתקרבת. ב-2.11 צפינו בשיגור טיל מדגם "יריחו" (שלפי מקורות זרים, מסוגל לשאת ראש נפץ גרעיני). באותו היום פורסמו בתקשורת הישראלית דיווחים על אודות תרגיל רחב היקף, שערך חיל האוויר הישראלי, בשיתוף חילות האוויר של נאט"ו, בבסיס חיל האוויר האמריקאי באיטליה. יום לאחר מכן – נערך תרגיל של פיקוד העורף, שדימה אלפי (!) קורבנות בנפש. התרגיל בדק את ההיערכות לתרחיש של תגובת-נגד איראנית, בעקבות מתקפה צבאית מצד ישראל. בתיאור התרחיש דובר על "מאות טילים המשוגרים מאיראן לעבר מטרות בגוש דן".

כך ינהג חתן פרס נובל לשלום?

בסוף השבוע האחרון הגדיל לעשות חתן פרס נובל לשלום, הנשיא שמעון פרס, שהעריך, בריאיון ששודר בערוץ 2, כי האפשרות לתקיפה באיראן קרובה מתמיד, וכי היא "קרובה יותר למימוש מאשר האופציה הדיפלומטית" בשיחה עם כתבת הערוץ, דנה וייס, רמז הנשיא כי הקהילה הבינלאומית "אינה עומדת" על המשמר. "אני מעריך ששירותי הביון של כל הארצות מסתכלים על מחוגי השעון, אך אינני בטוח שהם כבר קיבלו מסקנות", אמר. לדבריו, איראן מתקדמת לקראת נשק גרעיני, ויתכן שתשיג הישג ממש תוך "חצי שנה או שלושת-רבעי שנה". קצרה היריעה מלספור את כל הפעמים בעשור האחרון, בהן פוליטיקאים וגנרלים ישראלים העריכו כי "תוך שנה-שנתיים" איראן תהיה מסוגלת להתחמש בפצצה גרעינית. בינתיים, ברחבי המזרח-התיכון, רק למדינה אחת ויחידה יש יכולת גרעינית התקפית. "על פי פרסומים זרים", כמובן.

מה בגיליון?

ריאיון עם יו"ר ועד עובדי חיפה כימיקלים – ע' 3; על הנפט הלובי ונאט"ו – ע' 4; מדור חדש: דברים בשם אומרם – ע' 2; תערוכה של השכחה מכוונת – ע' 5.

ח"כ מוחמד ברכה, יו"ר חד"ש: ממשלת האטימות החברתית מעלה את מחירי מוצרי היסוד

ההחלטה על העלאת מחירי החשמל ב-5%, שמתווספת לעלייה ב-10% של המחיר בתקופה האחרונה, היא מכה קשה לשכבות המוחלשות. דווקא בימים אלה, בהם הממשלה, בעקבות המחאה, מנסה לעטות מסכה של "רגישות חברתית", היא בוחרת להעלות את מחירי החשמל, שהוא כלל לא מצרך מותרות.

יתרה מכך, ההעלאה באה ערב כניסת החורף. ידוע כי משקי בית צורכים יותר חשמל בחורף, ועלויות ההסקה מתקציביהם של מעוטי היכולת הן גבוהות בלאו הכי.

עליית מחירי החשמל מצטרפת לגל של העלאת מחירים של מוצרי יסוד. למשל - מחירי הדלקים, אשר עלו בחודשים האחרונים בצורה משמעותית. כך שגם מי שירצה להסיק את ביתו בנפט או בסולר, במקום בחשמל שהתייקר, ימצא את עצמו משלם מחיר מופקע.

אם מוסיפים לכך את העלייה במחיר המים, ניתן להגיע למסקנה ברורה, שכאשר הממשלה מדברת על הקשבה לקולה של המחאה החברתית – היא אומרת דברים אשר אין להם אחיזה במציאות.

(מתוך דברים במליאת הכנסת, 2.11)

ח"כ ד"ר דב חנין (חד"ש): תכיר המדינה באחריותה לטבח בכפר קאסם

55 שנים חלפו מאז יום נורא, ה-29 באוקטובר, שבו נרצחו תושבי כפר קאסם, גברים, נשים וילדים, שכל חטאם היה שהם שבו לכפר, מבלי לדעת שהוטל עוצר.

הם הועמדו בצד הכביש, ונורו למוות על-ידי אנשי כוחות הביטחון, באירוע שנחרט מאז באותיות של כאב, כעס וטראומה, לא רק בזיכרון הקולקטיבי של תושבי כפר קאסם, אלא בזיכרון הקולקטיבי של הציבור הערבי בישראל, ובזיכרון של כל אנשי המצפון בארץ הזאת.

אבל למרות הכאב והכעס, זיכרון הטבח עדיין לא חלחל למערכת החינוך הרשמית של מדינת ישראל. עדיין בבתי-הספר לא לומדים על הטבח הזה, ולא בוחנים את השאלות החשובות, הערכיות, של הדגל השחור שמתנוסס מעל כל אותן פקודות בלתי-חוקיות בעליל; אותן פקודות שהביצוע שלהן חייב לדקור את העין, חייב להחריש את האוזן, חייב להרעיד את המצפון, אם העין איננה עיוורת, ואם האוזן איננה חירשת, ואם המצפון איננו אטום.

לכן, הצעת החוק שהגישה סיעת חד"ש, היא המעט שהמדינה יכולה לעשות כדי להתחיל מהלך של תיקון. המעט: ההכרה באחריות המוסרית, הפוליטית, והחברתית לטבח בכפר קאסם, ושפשר החינוך יחייב את המהלך החינוכי, שצריך להתרחש בכל בתי-הספר במדינה.

על מה אנחנו מדברים? אנחנו מדברים על הקצאה של שעת מחנך לדיון בסוגיה, שמעבר לממד ההיסטורי שלה יש לה משמעות ערכית אקטואלית, חשובה, חיונית.

(מתוך דברים במליאת הכנסת, 2.11)

דברים בשם אומרם

על השקפת עולמם של בכירי האוצר

"הלומי קרב, יצאו בכירי האוצר משיבת ועדת הכספים של הכנסת, בשבוע שעבר. 'לרגעים הרגשתי שאני בישיבה של הפוליטבורו של המפלגה הקומוניסטית', אמר בצאתו אחד הפקידים, 'ורק חסרו דגלים אדומים מעל הדוכרים'. תדהמתם מובנת. דברי אחדים מהח"כים נשמעו כמו נלקחו מלקסיקונים מרקסיסטיים של שנות החמישים" (סבר פלוצקר, "דיעות אחרונות", 28.10)

הטייקון הפטריוט

"מה מבקש יזם ההיי-טק הישראלי המצליח, יוסי ורדי, משר האוצר של בריטניה? הבקשה שהפנה ורדי אל השר הייתה: 'אנא החזר את המנדט הבריטי לישראל'" ("דה מרקר", 30.10)

אין זו אגדה

"אגודת הסטודנטים, 'אם תרצו' והשמאל הלאומי, מזמינים אתכם לציין את ערב יום הזיכרון לראש הממשלה יצחק רבין ז"ל, ביום ג', 8.11.11, בבית הסטודנט "צופצ'יק" עיתון אגודת הסטודנטים באוני' בן-גוריון, 31.10)

עשה לך רב 1

"שאלה: האם סוג הכיפה (סרוגה / שחורה / קטיפה) משקפת את יראת השמיים של האדם? הרב אליהו: לפעמים כן. תלוי בגודל ובמקום. לדוגמה – האם חבושה ברישול או באופן המשדר רצינות" (מתוך מדור ב"עולם קטן - השבועון הדתי לצעירים", 28.10)

עשה לך רב 2

"שאלה: האם אילת נחשבת חלק מארץ ישראל? הרב אליהו: כן" (שם)

עשה לך רב 3

"שאלה: זמן רב איני מרגישה טוב. הלכתי לרב להתברך, והוא אמר שדרכתני על מים שרוחות שתו מהן והפרעתי להן, לכן הן מתנקמות בי. מאז אני בבהלה נוראה. הרב אליהו: אין דבר כזה. ה' יברך אותך" (שם)

חופש עיתונות

"טוב שלא הושיבו אותנו אחד על יד השני, היו מכות" (איל ההון אלפרד אק'רוב, לפרשן הכלכלי עודד שחר, בתום שידור התכנית "פגוש את העיתונות" בערוץ 2, 29.10)

שלחו לנו דברים בשם אומרם: info@maki.org.il

בתום חצי שנה של שביתה:

הושג הסכם קיבוצי בחיפה כימיקלים צפון

ריאיון מיוחד ל"זו הדרך" עם אלי אלבז, יו"ר ועד העובדים במפעל

ממשרד עו"ד אריאל שמר, עדיין לא קיבלו שכר. גם ארגון "כוח לעובדים" סייע בהשגת תרומות.

מהו מבחינתך ההישג המשמעותי בהסכם?

ההישג הגדול של עובדי דור ב' הוא שהם נכנסו ללוח השכר של עובדי דור א', כך שכיום – יש להם אופק של התקדמות במקום העבודה. בכל שנה, עד גיל הפרישה, יש להם תוספת של אחוז ותק לשכר, בצורה מסודרת. במקום שיתייחסו אליהם כאל מישהו שבא, עובד, מקבל כסף ליד, והולך, הם יזכו ליחס מכובד, של מישהו שלעבודתו יש תרומה בלתי-נפרדת מהצלחת החברה.

האם אינם חוששים מנקמות של ההנהלה כלפי חברי הוועד ומובילי השביתה?

בהסכם בינינו לבין ההנהלה, בנוסף לשיפור בתנאים ובשכר, הכנסנו סעיף שמבטיח הגנה לעובדים ששבתו. אין לנו ממה לחשוש. אם תהיה נקמות מצד ההנהלה – עכשיו יש לנו גב חזק שיבטיח שנוכל להתמודד עם זה. אנחנו כבר לא נמצאים באותו מקום בו היינו בעבר, בתקופה בה היינו בהסתדרות, כאשר לעובדים לא היה גב.

האם ההחלטה לעזוב את ההסתדרות ולעבור ל"כוח לעובדים" הוכיחה את עצמה?

לדעתי, זה מה שהכריע את הכף. פעילי "כוח לעובדים" הם אנשים מדהימים, והם נתנו לנו את כל הגיבוי שהיינו צריכים, גם מבחינה משפטית וגם מבחינה מוראלית. הם ישנו איתנו חצי שנה בחדר של הוועד, תרמו מכספם ומזמנם, והם אנשים מאוד-מאוד ישרים. נפעמתי מההירתמות שלהם. ההסתדרות, לעומתם, לא רק שלא תמכה בנו, אלא היא גם יצאה נגדנו. ראשי ההסתדרות, גם במרחב חיפה וגם ברמה הארצית, ניסו להכניס טריז בינינו לבין ועדי עובדים אחרים, לייצר סכסוכים בתוך המפעל, ולאיים עלינו. כיום, ההסתדרות כבר לא מייצגת את העובדים – אלא את ההנהלות. בכל התקופה בה היינו בהסתדרות, חששנו שהם יחתמו הסכמים מעל הראש שלנו ועל חשבוננו.

איך השפיעה המחאה החברתית על השביתה?

בעצם, המחאה החברתית התחילה בחדר של הוועד שלנו, כשיצאנו לשביתה ב-1 במאי. אנחנו היינו אלה שהתחלנו, ובקיץ – המחאה התפשטה לכל הארץ. האווירה הציבורית שיצרה המחאה, בפירוש עזרה לנו במשא-ומתן מול ההנהלה. זה לא מקרה שבחודשי האביב לא הצלחנו להגיע להבנות עם ההנהלה, אבל אחרי הקיץ, כשהנהלה ראתה שיש לנו גב גם בציבור, הם נאלצו להתכופף. ההנהלה קיוותה שתצליח להכריח אותנו להתפשר, אבל אנחנו היינו אלה שגרמנו לה להתפשר. עכשיו, אחרי גל המחאה, הגענו להסכם שהוא טוב לא רק עבורנו, אלא יש בו בשורה לכל העובדים. אין שום סיבה שיהיו עובדים סוג א' ועובדים סוג ב', ועל זה שווה להיאבק. ריאיון: אורי וולטמן

עובדי "חיפה כימיקלים צפון" שבו לעבודתם (1.11) לאחר חתימת הסכם בינם לבין הנהלת החברה. ההסכם הביא לסיימה המוצלח את אחת השביתות הארוכות במגזר הפרטי, שנמשכה חצי שנה.

העובדים השובתים, שעזבו בתחילת השנה את ההסתדרות, על מנת להתאגד בארגון "כוח לעובדים", פתחו בשביתה ב-1 במאי, במטרה לשפר את שכרם ולהשוות את תנאי העבודה של 150 העובדים הוותיקים פחות ("עובדי דור ב'"). עם אלה של 100 העובדים הוותיקים ("עובדי דור א'"). ההסכם שהושג בין העובדים להנהלה מצמצם את פערי השכר בין עובדי דור א' (שזכו בתוספת שנתית של 7.5%, הפרושה על פני חמש שנים) לבין עובדי דור ב' (שזכו בתוספת שכר של 25%, הפרושה גם היא על פני חמש שנים). עוד יהנו עובדי דור ב' משיפור משמעותי בתנאי העסקתם, ובכלל זה תוספת שכר עבור עבודה במשמרות לילה ובסופי שבוע, וכן השוואת מכסת ימי החופשה לזו של עובדי דור א'. בהסכם נקבע, כי הנהלת החברה לא תפעל לצמצום מספר העובדים המאורגנים, ונקבע שלא יותר מ-50 עובדים יועסקו באמצעות חוזים אישיים.

בנוסף, 28 עובדים יהיו זכאים לפרישה לפנסיה מוקדמת מרצון; תקופת ההמתנה של עובד, עד לקבלת קביעות, תקוצר לארבע שנים, לעומת חמש שנים כיום; ופיטורי עובדים יוכלו להיעשות רק לאחר שימוע, בו יהיה נוכח גם נציג הוועד.

לרגל חתימת ההסכם וסיום השביתה, שוחחנו עם אלי אלבז, יו"ר ועד עובדי חיפה כימיקלים צפון.

כיצד החזקתם מעמד משך כל חודשי השביתה הארוכים?

מה שאיפשר לנו לא להישבר במשך ששת חודשי השביתה, ולהימנע מהתקפלות או מכניעה ללחצים, זהו הגיבוש בין העובדים. תחושת ה"ביחד" שנוצרה בין עובדי דור א' לבין עובדי דור ב', היא שאפשרה לנו לתמוך האחד בשני, ולהתגבר על הקשיים הכלכליים והמוראליים. לעובדי דור ב' לא היה בעצם מה להפסיד בשביתה הזאת. הם הועסקו ללא עתיד, בלי יציבות, בשכר של 22 ש"ח לשעה, וללא תנאים סוציאליים. ואילו עובדי דור א' תמכו בשביתה, משום שלנגד עיניהם עמדה הסכנה, שההנהלה תחליט להוציא אותם לפרישה מוקדמת, לאחר 30-40 שנות עבודה במפעל, בצורה מעליבה, ומבלי להעריך את תרומתם. כך שהן עובדי דור א' והן עובדי דור ב', יצאו לשביתה כשהם נחושים לקחת בה חלק. בנוסף, הכנו את עצמנו כלכלית לקראת השביתה, וגם לקחנו הלוואות. אבל זה היה מאוד קשה, משום שהלוואות צריך גם להחזיר. לכן, העובדים הוותיקים יותר תמכו בעובדים הצעירים, וגם אספנו תרומות: גם בינינו לבין עצמנו, מי שהיה לו עזר למי שפחות היה לו, וגם תרומות מבחוץ, מאנשים שתמכו במאבק. עורכות הדין שעזרו לנו, סיגל פעיל ומיכל הברפלד,

הנפט הלובי והתיאבון של ארה"ב ונאט"ו

התאגידיים, שדרכם לנפט הייתה בעבר חסומה, מתכוננים כעת לרווחי עתק

מאת קלמן אלטמן

אדם מצאו את מותם. קדאפי, מאוחר יותר, קיבל על עצמו אחריות למעשה. כעבור שנה פוצץ מטוס צרפתי בשמי ניג'ר, ומאה שבעים אנשים נהרגו. ב-1992 הטיל האיחוד האירופי סנקציות על לוב, ובהמשך, ב-1993, מועצת הביטחון של האו"ם קיבלה החלטה להקפיא כספים לוביים, ולאסור מכירת מכוונות הנחוצות לתעשיית הנפט הלובית. הסנקציות של האיחוד האירופי ושל האו"ם בוטלו ב-1999. לאחר שלוב קיבלה על עצמה את האחריות למתקפות, והסכימה לשלם פיצויים למשפחות הקורבנות, הפעילו האירופים וחברות הנפט האמריקאיות לחץ על ממשלת ארה"ב להפסיק את הסנקציות שלה, שאמנם בוטלו ב-2006.

המרוץ לנפט הלובי נכנס להילוך גבוה

עוד בשנת 2004 השלימה חברת ENI האיטלקית בניית צינור גז תת-ימי בין לוב לסיציליה, שדרכו זרם עיקר יצוא הגז הטבעי הלובי. באותה שנה, החלה החברה להפיק נפט משדה חדש באגן מורזוק, שם גילתה חברת "רפסול" הספרדית כמות גדולה מאד של נפט קל, ללא גופרית.

בשנת 2010, זכו חברות איטלקיות לנתח של 28% מהנפט הלובי, ארה"ב קיבלה 3% בלבד, אנגליה - 4%, וסין - 11%. עד המלחמה פעלו בלוב 75 חברות סיניות, עם צוות של 36,000 עובדים, שעסקו בבניית פסי רכבת, תחנות כוח, שדות תעופה, בתי חרושת למלט, בנייני מגורים, ועוד.

גם לחברה הרוסית "גזפרום", ולחברות רוסיות אחרות, היו בלוב פרויקטים בשווי של מיליארדי דולרים. חברות הנפט האמריקאיות הרגישו, כנראה, שהן מפסידות את הרכבת, וב-2005 החברה האמריקאית "קונקו-פיליפס" חזרה להפעיל את הזיכיון שכבר היה לה להפקת נפט בלוב.

עד 2008, מספר רב של חברות נפט אמריקאיות פעלו כבר בלוב, וביניהן חברות הענק "אקסון-מוביל", "שברון", וחברות-הבת האמריקאיות של BP ו-"Shell".

השותפות הכפויה עם החברה הממשלתית הלובית NOC לא הייתה לרוחם של תאגידיים זרים אלו. כל שכן, הרגזיה אותם הגזירה משנת 2005, שצמצמה בצורה ניכרת את חלקן בריווחי הנפט. תאגידיים אמריקאיים אינם רגילים שכן יכתיבו להם את תנאי עסקות הנפט, ובפרט במזרח התיכון.

דומני, שבעבר בחרה ארה"ב להשתמש בכוח צבאי במקרים הרבה פחות חמורים מבחינתה. לפעמים היו צריכים לייצר אמתלה להתערבות – למשל, בעיראק, שם היו צריכים 'להמציא' נשק להשמדה המונית, שכביכול נמצא בידי סאדאם חוסיין; ולפעמים העילה ניתנה לה על מגש – הצורך ב"התערבות הומאניטרית" בלוב, למשל. אני סבור, שבכל מקרה היו מוצאים עילה, מדומה או אמיתית.

ב"זו הדרך" (26.10) מצטט א"ו את הפנינים של בכיר אמריקאי, שאמר, כי "הממשל בארה"ב מעוניין להביא את לוב למאה ה-21 בהקדם, באמצעות סיוע אמריקאי", והוסיף כי "חלק מהצעדים חייבים לכלול הפרטה של מונופולים במדינה, שרבים מהם נמצאים בשליטת הממשלה... ההפרטה היא חלק ממנוע הצמיחה".

אוי לעם הלובי המסכן!

לאור "הצלחתו ההיסטורית" של נאט"ו, הכריזו ראשי הברית הצבאית ("הארץ", 1.11) כי סיימו את מעורבותם בלוב. הם קראו לממשלת המורדים "לבנות לוב חדשה ודמוקרטית". מותר ורצוי לגלות ספקנות לגבי הכרזה זו. זה גם זמן מתאים לדון בשינויים שעתידיים להתחולל בלוב, ובמיוחד – בתחום השימוש במשאבי הנפט שבמדינה.

זרבות הנפט הידועות בלוב הן הגדולות באפריקה, ובקצב ההפקה מלפני ההתקוממות, הן אמורות לספק נפט במשך 63 שנים. בנפט הלובי אין גופרית, והוא מבוקש מאוד על-ידי בתי זיקוק, כיוון שקל וזול להפיק ממנו דלק מזוקק. מאגר הנפט מצוי בחלקו בעומק לא רב, ומחיר ההפקה בשדות נפט אחדים אינו עולה על דולר אחד לחבית (כאשר המחיר של חבית נפט לאחר מכן הוא 100 דולר). ללוב יש חמישה בתי זיקוק, שכולם מופעלים בידי חברות לוביות.

איך מחלקים את העוגה?

"חוק הנפט" הלובי קבע, כי הזיכיונות והתנאים להפקת נפט נקבעים בידי "ועדת נפט" ממשלתית. חברת הנפט הממשלתית NOC (נשיגול אויל קורפוריישן) חייבת תמיד להיות שותפה לזיכיון, והזיכיון עצמו מוענק לחברה המציעה את שיעור הרווחים המרבי לשותף הלובי. בעל הזיכיון הזר מתחייב לשאת בהוצאות פיתוח שדה הנפט, וחייב להעסיק עובד לובי על כל עובד שהחברה הזרה מביאה עמה.

קשה לומר, שחברות הנפט הבינלאומיות שבעו נחת מההסדרים שכפה עליהן קדאפי, אבל העוגה עדיין הייתה מספיק גדולה. ב-2005 שונתה מסגרת השותפות לחיפוש והפקת נפט עם החברות הבינלאומיות. בהסדר החדש, חלקן של החברות הבינלאומיות בנפט המופק צומצם (לפעמים עד למחצית), והחברות נדרשו להתחייב להשקעות חדשות תמורת הארכת תוקפו של הזיכיון.

יצוא הנפט הוא מקור ההכנסה העיקרי, כמעט הבלעדי, של לוב, ותורם יותר ממחצית מהתל"ג. לאן הולכות הכנסות עצומות אלו? בין היתר לטובת העם הלובי עצמו. לוב מדורגת במקום הראשון באפריקה במדד הפיתוח האנושי של האו"ם (HDI - Human Development Index). זהו מדד השוואתי הבודק תוחלת חיים, חינוך, רווחת ילדים, ועוד.

טרור וסנקציות

בצד תרומתו של קדאפי לכלכלת לוב ופיתוחה, היו המדיניות שלו פרויקטים בעייתיים מאוד, ואף אפלים. ב-1985 התרחשו מתקפות טרור בשדות התעופה של וינה ורומא. ארה"ב סברה, שממשלת לוב עמדה מאחורי הפיגועים, וכתגמול הטביעה שתי ספינות לוביות. ההמשך היה פיצוץ במועדון לילה בברלין, בו נהרגו שני חיילים אמריקאים. התגובה האמריקאית הייתה - הפצצת שתי ערים לוביות, טריפולי ובנגאזי, והטלת סנקציות על לוב.

החד-גדיא הקטלני לא נגמר בזה. ב-1988 פוצץ מטוס נוסעים אמריקאי, מעל העיר לוקרבי שבסקוטלנד, ו-270 בני

תערוכה - "האמנות והמפעל":

שיכחה בשירות הקפיטליזם

הפרולטריון". במפעלים אלו היו, לאורך השנים, מאבקי עובדים, שכללו אלפי עצורים, רבבות מפורטים, ואף גבו קורבנות בנפש.

בעליו של המפעל, לואי רנו, היה ידוע בדעותיו הפאשיסטיות והאנטישמיות. הוא נאבק בקנאות ב"סכנה האדומה", שפשטה בין העובדים במפעליו. הוא אף נפגש שלוש פעמים עם אדולף היטלר. הפגישה הראשונה התקיימה בברלין, ב-1935, ערב העלייה לשלטון בצרפת של "החזית העממית", שהורכבה מהמפלגה הקומוניסטית ומהמפלגה הסוציאליסטית.

ההיסטוריונית הקומוניסטית הצרפתית הידועה, אן לקרוואה-רי, החוקרת את שיתוף הפעולה בין הבורגנות הצרפתית לבין גרמניה הנאצית, הקדישה ללואי רנו מחקרים רבים. לאחרונה היא שבה ופרסמה אותם בתגובה למערכה שמנהלים כעת כמה מצאצאיו של לואי רנו.

הצאצאים מנסים לסלף את ההיסטוריה, ולהציג את רנו – שהיה משתף פעולה עם הנאצים, ואשר מפסי הייצור במפעליו נמסרו רבבות משאיות וכלי רכב משוריינים לצבא הנאצי – כמתנגד כיבוש "בסתר". הם היו מעדיפים שנשכח, כי לאחר שחרור פאריס מהכיבוש הנאצי (1944), נכלא לואי רנו, בגין שיתוף הפעולה עם הכובש, ונפטר בעת מעצרו.

אדולף היטלר, ולצידו התעשיין הצרפתי לואי רנו

הניסיון להלבין את פשעיו של רנו עודנו נמשך, ואף הגיע לבתי המשפט ולעיתונים המרכזיים, כגון "לה מונד". הייתכן שהתערוכה בישראל היא חלק ממסע טיהור שמו של מי ששיתף פעולה עם הנאצים? איך ניתן להסביר, שאין בתערוכה ולו משפט אחד, המזכיר עובדות אלה? בדומה ל"שיכחה" לגבי שיתוף הפעולה עם הנאצים, אין גם בתערוכה ולו רמז אחד על מקומם המרכזי של עובדי "רנו" במערכות המעמדיות של צרפת, במאה ה-20. תערוכת הצילומים של דואנו נעצרה ב-1935. שנה לאחר מכן, ב-1936, עם ניצחון החזית העממית, שבתו עובדי "רנו". במהלך שביבתם השתלטו על מפעלי החברה במשך חודשיים, וזכו בהישגים משמעותיים. לאירוע היסטורי זה אין כל זכר בתערוכה, על-אף שצולם בידי דואנו עצמו. סמל גדול של רנו מקבל פניו של באי התערוכה ברמת גן, ומייצג את תמציתה של התערוכה, "הרואה בפעולה כלכלית היבט תרבותי, ובתרבות ערך כלכלי".

ד.א.

במוזיאון לאמנות ישראלית ברמת גן, נפתחה תערוכה מיוחדת במינה, אשר מתקיימת בחסות התאגיד הרב-לאומי הצרפתי "רנו". מדובר באוסף יצירות האמנות של חברת המכוניות והמשאיות המופרטת "רנו", אשר כולל למעלה מ-300 יצירות. בין היצירות – ציורים, פסלים, רישומים ומיצבים אדריכליים של 30 אמנים מצרפת ומהעולם.

האוסף נבנה במשך 20 שנה, החל מ-1967. באותה שנה התקיימו השביתות הגדולות במפעלי "רנו", ושמה של החברה נקשר יותר לניצול עובדים, מאשר לחדשנות בייצור מכוניות. השביתות ב-1967 היוו את ה'חזרה הגנראלית' לקראת גל המחאות הצרפתי במאי 1968, במסגרתו שבתו והפגינו מיליוני עובדים וסטודנטים, וזעזעו את משטרו של הגנרל דה-גול.

התערוכה במוזיאון רמת גן, שעל פי הגדרתו הוא מיועד "לאמנות ישראלית", מוצגת בשלושה מפלסים. במפלס הראשון מוצגות יצירותיהם המוזמנות של ארמן, פייר אלשינסקי, ז'אן דובופה, ויקטור ואסרלי, ז'אן טינגלי, ארו, טאקיס, רוברט ראושנברג, סאם פרנסיס, ואנרי מישו. כל היצירות במפלס הראשון, הגדול, מגויסות להאדרת המותג "רנו". במפלס השני מוצגת תערוכת צילומים, מאת הצלם הצרפתי הידוע רובר דואנו.

דואנו החל את הקריירה שלו כצלם בחברת "רנו" בשנת 1934 ופוטר ב-1939, ערב מלחמת העולם השנייה. לאחר המלחמה, הלאימה ממשלת צרפת את החברה, בשל שיתוף הפעולה של בכיריה עם הכובש הנאצי. לאחר הלאמת החברה, שב והועסק בה דואנו כצלם, תחילה כשכיר ובהמשך כעצמאי, עד שנות ה-50.

לחברת "רנו" היו שתי מטרות, כשהחליטה להעסיק את הצלם דואנו: לצלם את אתר המפעל, את הפועלים והמכונות, וכן לבנות את תדמית התאגיד. צילומיו כללו "סלבריטאים ויפהפיות מפורסמות מהתקופה, המצולמות לצד מכוניות 'רנו', כך לפי קטלוג התערוכה. או כפי שמגדירה זאת החברה: "עבודה וטכנולוגיה מחד, יופי וזוהר מאידך". במפלס השלישי של התערוכה, מוצגות כמה עבודות של אמנים ידועים, שנרכשו בידי התאגיד.

מאיר אהרונסון, האוצר הראשי של המוזיאון, מסביר כיצד הגיע המוזיאון לאמנות ישראלית ברמת גן, לארח תערוכה מחו"ל: "הצגת אוסף חברת 'רנו' במוזיאון לאמנות ישראלית, היא הזדמנות נדירה להציג בפני הצופה הישראלי פעולה יותר מאשר אוסף. הפעולה הזו של חברת 'רנו', בהזמנת אמנים להכין עבודות אמנות עבור חברה מסחרית, המייצרת מכוניות, היא לא פעולה טריוויאלית. זו פעולה המצביעה על תפיסה הרואה בפעולה הכלכלית היבט תרבותי, ובתרבות ערך כלכלי". זו, כמובן, הגדרה מכובסת לתפקידו של האמן בחברה הקפיטליסטית.

מפעלי "רנו" מוכרים בצרפת בתור מפעלים בהם יש איגודים חזקים, בעלי מסורת מפוארת של מיליטנטיות מעמדית. מפעלי החברה, שבקרבת פאריס, זכו לכינוי "מבצר

לא ניתן למנוע את מאבק עובדי הקבלן

ההסתדרות, מצידה, דורשת "צמצום משמעותי" בהיקף התופעה של העסקת עובדי קבלן במגזר הציבורי ובמגזר הפרטי, והכריזה על סכסוך עבודה כבר בתחילת אוקטובר.

ברור לכל שקיומה של שביתה אחת, או מניעת קיומה, לא תפתור את חרפת עובדי הקבלן. לשם כך דרוש מאבק ממושך, הכולל התארגנות בכל מקומות העבודה, ועמידה איתנה בדרישה להעסקה ישירה של כלל העובדים במשק, באמצעות הסכמים קיבוציים.

נדרשת עוד תכנית הסתדרותית מפורטת הכוללת מיפוי התופעה, התארגנות לפי מקומות עבודה, ובחירת נציגי עובדי הקבלן במסגרת ועדי העובדים הקיימים.

כיתוב בערבית בכניסה לעיריית עכו

לאחר שקמה מחאה ציבורית, על כך שבכניסה לבניין עיריית עכו יש שלט בעברית בלבד, החליטו בעירייה להוסיף שילוט גם בערבית ובאנגלית.

לפני כחצי שנה, הציבה העירייה שלט גדול עם המלים "עיריית עכו", בעברית בלבד, בכניסה למשרדה. חבר מועצת העיר **אחמד עודה** (חד"ש), זעם על כך, והודיע כי אם לא יוצב שלט בערבית, יתקין בעצמו שלט כזה.

יצוין, כי עודה לא חשש בעבר להציב שילוט בעצמו. לאחר שבכניסה המזרחית לעיר היה רק שלט בעברית, שעליו היה כתוב "עכו", הוא הציב שלט נוסף בערבית. על מעשה זה הועמד לדין, ובית משפט השלום קנס אותו ב-600 שקל.

לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים פנתה בסוף השבוע לבית הדין הארצי לעבודה, בבקשה להוציא צו מניעה לשביתה הכללית שתכננה ההסתדרות.

שרגא ברוש, יו"ר לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים, אמר: "אין זה הזמן לשביתות. חייבים לזכור כי הכלכלה העולמית נמצאת כיום במשבר עמוק, וכי המשק הישראלי נפגע מכך. זהו לא זמן לטלטלות כלכליות".

גם שר האוצר, יובל שטייניץ, שב והודיע "שאין לשבות. משק מודרני מתבסס על עבודה באמצעות חברות קבלניות". מדברים אלו ניתן להבין ששוט המשבר הקפיטליסטי מונף כלפי העובדים המנוצלים ביותר, וכי ניצולם, לדברי שטייניץ, "הוא הבסיס למשק המודרני".

עובדי הרנטגן בבתי"ח הממשלתיים

עובדי הרנטגן בבתי החולים הממשלתיים פתחו (1.11) בצעדים ארגוניים, במסגרתם הם עובדים במתכונת חירום. במסגרת העיצומים מטפלים הרנטגנאים רק במקרים דחופים בכלל בתי החולים הממשלתיים.

צעדים הארגוניים אלו מגיעים בעקבות מבוי סתום במשא-ומתן. לדברי הסתדרות עובדי המדינה, במשך שנתיים מתקיים מו"מ להשוואת תנאי העסקת העובדים בבתי החולים הממשלתיים לכלל עובדי הרנטגן, מעבר לחמישה ימי עבודה, ופיצוי בשכר עבור ימי המילואים.

עובדי המחשוב ברשות המסים

כבר לפני שלושה חודשים, הרבה לפני שעופר עיני נזכר בבעיית עובדי הקבלן, הכריזו 340 עובדי המחשוב ברשות המסים סכסוך עבודה, בדרישה שקבוצה של 45 עובדי מחשוב, המועסקים כיום כעובדי קבלן, יועסקו ישירות.

לאחרונה, החריף הוועד את מאבקו והוא נוקט עיצומים מקוריים: במקום שביתה, הוועד מונע קליטת עובדי קבלן חדשים בתחום המחשוב. לפי הוראת הוועד, מחלקת משאבי אנוש קולטת עובדי מחשוב רק במעמד של עובדים קבועים.

לדברי הוועד, עובדי הקבלן משתכרים פחות ממחצית מהשכר הממוצע של עובדי המחשוב הקבועים, חרף העובדה שרובם מועסקים תקופות ארוכות, ארבע-חמש שנים.

הם דורשים להעביר עובדים אלה למעמד של עובדי מדינה, ולהחיל עליהם את ההסכם הקיבוצי..

מכללת הגדה השמאלית

אחד העם 70, ת"א

מניו-יורק עד אתונה, מכיכר א-תחריר עד שדרות רוטשילד, ברחבי העולם יוצאים עובדים וצעירים למחאות נגד הקפיטליזם. מהם ההבדלים ומהו המשותף בין המחאות החברתיות במדינות השונות בעולם? מה ניתן לומר, במבט מרקסיסטי, על גל מחאות הצעירים ההולך ומתפשט?

המחאה האנטי-קפיטליסטית בישראל ובעולם

סדרת הרצאות בהשתתפות פרופ' אבישי ארליך וד"ר אפרים דויד, תתקיים בימי שישי בתאריכים 18.11, 25.11 ו-2.12 בשעה 10:30, במועדון הגדה השמאלית.

ההשתתפות כרוכה בתשלום 50 ש"ח לסדרת ההרצאות כולה (או 20 ש"ח להרצאה בודדת). המשתתפים יקבלו חומר עיוני לקריאה. לפרטים נוספים והרשמה: info@hagada.org.il

לאמג'ד שבייטה והנא מחאמיד

ברכות חמות לרגל נישואים

הוועד המרכזי של בנק"י